

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему: **МОРСЬКА ТРАНСПОРТНА ГАЛУЗЬ УКРАЇНИ
У МІЖНАРОДНІЙ СИСТЕМІ МОРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ**
(на матеріалах «TOPRAK SHIPPING LTD»)

**MARITIME TRANSPORT INDUSTRY OF UKRAINE
IN THE INTERNATIONAL MARITIME TRANSPORT SYSTEM**
(on the materials of «TOPRAK SHIPPING LTD»)

Виконав: здобувач першого (бакалаврського) рівня
вищої освіти групи 4МЕВ
спеціальності 292 «Міжнародні економічні відносини»
освітньо-професійної програми
«Міжнародний бізнес»

Головчин М.С.
(прізвище та ініціали)
Керівник: Федорова Н. Є.
(прізвище та ініціали)

Хмельницький – 2025 року

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Спеціальність 292 «Міжнародні економічні відносини»

Освітньо-професійна програма «Міжнародний бізнес»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, д.е.н., професор

_____ Лариса СІДЕЛЬНИКОВА

«15» 01 2025 року

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА

_____ Головчину Миколі Сергійовичу

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Морська транспортна галузь України у міжнародній системі морських перевезень (на матеріалах «TOPRAK SHIPPING LTD»)

керівник роботи Федорова Надія Євгенівна, к.е.н, доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «14» січня 2025 року № 31-с

2. Строк подання роботи здобувачем 20 червня 2025 року

3. Вихідні дані до роботи Законодавчі та нормативні документи, підручники, навчальні посібники, періодичні видання, звітність «TOPRAK SHIPPING LTD».

4. Зміст кваліфікаційної роботи бакалавра (перелік питань, які потрібно розробити) Теоретичні засади функціонування морської транспортної галузі у міжнародній системі морських перевезень. Аналіз діяльності морської транспортної компанії «TOPRAK SHIPPING LTD» у системі міжнародних перевезень. Шляхи підвищення ефективності діяльності морських транспортних підприємств України у міжнародній системі перевезень.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
Робота містить 5 рисунків та 17 таблиць

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Ім'я, прізвище та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Консультант з написання I-III розділів	Надія ФЕДОРОВА, доцент	15.01.2025	22.05.2025
Консультант з нормоконтролю	Олена НОВОСЬОЛОВА, доцент	15.01.2025	05.06.2025

7. Дата видачі завдання 15.01.2025 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Огляд літературних джерел з теми	15.01.25-22.01.25	виконано
2.	Складання і затвердження плану роботи	23.01.25-30.01.25	виконано
3.	Написання 1 розділу	31.01.25-28.02.25	виконано
4.	Написання 2 розділу	03.03.25-31.03.25	виконано
5.	Написання 3 розділу	01.04.25-13.05.25	виконано
6.	Формулювання висновків за темою дослідження	14.05.25-22.05.25	виконано
7.	Оформлення роботи	23.05.25-05.06.25	виконано
8.	Надання роботи керівнику для перевірки та написання подання	06.06.25	виконано
9.	Подання роботи для перевірки у КСПНП	10.06.25	виконано
10.	Захист роботи в ЕК	20.06.25	

Здобувач Микола ГОЛОВЧИН
(підпис) (ім'я та прізвище)

Керівник роботи Надія ФЕДОРОВА
(підпис) (ім'я та прізвище)

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота бакалавра на тему: «Морська транспортна галузь України у міжнародній системі морських перевезень (на матеріалах «TOPRAK SHIPPING LTD»)» містить 83 сторінок, 17 таблиць, 5 рисунків. Перелік посилань нараховує 137 найменувань.

Об'єктом дослідження є процеси функціонування морської транспортної галузі України в умовах міжнародної системи морських перевезень.

Предметом дослідження є організаційно-економічні аспекти підвищення ефективності діяльності морських транспортних підприємств України на прикладі «TOPRAK SHIPPING LTD» в контексті міжнародної конкуренції та інтеграції у глобальні логістичні ланцюги.

У роботі використано такі методи дослідження: методи індукції та дедукції, системний підхід, економіко-статистичний аналіз, SWOT-аналіз, експертно-аналітичний метод, графічний метод.

Результатом роботи є перелік напрямів удосконалення діяльності «TOPRAK SHIPPING LTD»: оптимізація логістичних маршрутів та зниження експлуатаційних витрат, використання цифровізації, автоматизації, екологізації транспорту, посилення управлінських компетенцій та кадрової політики, розширення спектру послуг та географії ринків, розвиток міжнародного партнерства, відповідність міжнародним стандартам. А також рекомендації щодо оптимізації інтеграції морської транспортної галузі України у світову систему морських перевезень: інфраструктурна модернізація, гармонізація нормативної бази з міжнародними стандартами, підвищення кваліфікації кадрів, зміцнення міжнародного співробітництва, екологічна інтеграція галузі та управління ризиками. Результати роботи можуть бути використані як в практичній діяльності «TOPRAK SHIPPING LTD», так і при розробленні стратегії розвитку галузі морських перевезень України.

Ключові слова: морська транспортна галузь, міжнародні морські перевезення, логістика, транспортна інфраструктура, морська політика.

ABSTRACT

The bachelor's qualification work on the topic: «Maritime transport industry of Ukraine in the international maritime transport system (on the materials of «TOPRAK SHIPPING LTD»)» contains 83 pages, 17 tables, 5 figures. The list of references includes 137 items.

The object of the study is the processes of Ukraine's maritime transport industry within the framework of the international maritime transportation system.

The subject of the study is the organizational and economic aspects of improving the efficiency of Ukraine's maritime transport enterprises, using the example of «TOPRAK SHIPPING LTD» in the context of international competition and integration into global supply chains.

The following research methods were employed in the study: induction and deduction methods, systematic approach, economic and statistical analysis, SWOT analysis, expert-analytical method, and graphical method.

The result of the work is a list of areas for improving the activities of «TOPRAK SHIPPING LTD»: optimization of logistics routes and reduction of operating costs, use of digitalization, automation, environmentalization of transport, strengthening of managerial competencies and personnel policy, expansion of the range of services and geography of markets, development of international partnerships, compliance with international standards. The report also provides recommendations for optimizing the integration of Ukraine's maritime transport industry into the global maritime transportation system: infrastructure modernization, harmonization of the regulatory framework with international standards, staff development, strengthening of international cooperation, environmental integration of the industry and risk management. The results of the work can be used both in the practical activities of «TOPRAK SHIPPING LTD» and in developing a strategy for the maritime transportation industry of Ukraine.

Keywords: maritime transport industry, international maritime transportation, logistics, transport infrastructure, maritime policy.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОРСЬКОЇ ТРАНСПОРТНОЇ ГАЛУЗІ У МІЖНАРОДНІЙ СИСТЕМІ МОРСЬКИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ.....	7
1.1. Сутність, структура та функції морського транспорту в системі міжнародних перевезень.....	7
1.2. Теоретичні підходи до класифікації та аналізу факторів впливу на розвиток морської транспортної галузі.....	15
1.3. Історичні передумови, сучасні тенденції та проблеми розвитку морських перевезень у міжнародному бізнесі.....	21
Висновки до розділу 1.....	29
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ МОРСЬКОЇ ТРАНСПОРТНОЇ КОМПАНІЇ «TOPRAK SHIPPING LTD» У СИСТЕМІ МІЖНАРОДНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ.....	31
2.1. Загальна характеристика компанії «TOPRAK SHIPPING LTD» та її місце на ринку міжнародних морських перевезень.....	31
2.2. Аналіз зовнішньоекономічної діяльності компанії: напрямки, обсяги, партнери.....	39
2.3. Оцінка ефективності логістичних, управлінських та організаційних рішень у сфері міжнародного морського транспортування.....	45
Висновки до розділу 2.....	55
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ МОРСЬКИХ ТРАНСПОРТНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ У МІЖНАРОДНІЙ СИСТЕМІ ПЕРЕВЕЗЕНЬ	57
3.1. Напрями вдосконалення діяльності «TOPRAK SHIPPING LTD» в умовах міжнародної конкуренції.....	57
3.2. Рекомендації щодо оптимізації інтеграції морської транспортної галузі України у світову систему морських перевезень.....	68
Висновки до розділу 3.....	77
ВИСНОВКИ.....	67
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	84

ВСТУП

Актуальність теми. У сучасних умовах глобалізації світової економіки морський транспорт відіграє ключову роль у забезпеченні ефективного функціонування міжнародної системи перевезень. Україна, маючи вигідне геостратегічне положення та розвинену мережу морських портів, володіє значним потенціалом для розвитку транспортно-логістичного сектору. Водночас, зростаюча конкуренція на міжнародному ринку, виклики воєнного часу, потреба у цифровій трансформації та екологізації флоту вимагають комплексного підходу до підвищення ефективності діяльності українських морських транспортних підприємств. Саме тому дослідження стану, проблем і перспектив розвитку галузі є надзвичайно актуальним.

Особливої уваги заслуговує аналіз діяльності конкретних компаній, які функціонують на перетині національного та міжнародного транспортного середовища. Компанія «TOPRAK SHIPPING LTD» є прикладом підприємства, що здійснює активну зовнішньоекономічну діяльність та бере участь у глобальних логістичних ланцюгах. Вивчення досвіду цієї компанії дозволяє виявити ефективні практики адаптації до умов міжнародної конкуренції, оцінити чинники успіху та сформулювати пропозиції щодо вдосконалення стратегій управління в морському транспорті.

Мета і задачі роботи. Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є дослідження теоретичних та практичних аспектів функціонування морської транспортної галузі України у міжнародній системі морських перевезень.

Із мети дослідження випливають такі завдання:

- дослідити сутність, структуру та функції морського транспорту в системі міжнародних перевезень;
- узагальнити теоретичні підходи до класифікації та аналізу факторів впливу на розвиток морської транспортної галузі;
- вивчити історичні передумови, сучасні тенденції та проблеми розвитку морських перевезень у міжнародному бізнесі;

- надати загальну характеристику компанії «TOPRAK SHIPPING LTD» та її місце на ринку міжнародних морських перевезень;
- проаналізувати зовнішньоекономічну діяльність компанії: напрямки, обсяги, партнери;
- оцінити ефективності логістичних, управлінських та організаційних рішень у сфері міжнародного морського транспортування;
- запропонувати напрями вдосконалення діяльності «TOPRAK SHIPPING LTD» в умовах міжнародної конкуренції;
- надати рекомендації щодо оптимізації інтеграції морської транспортної галузі України у світову систему морських перевезень.

Об'єктом дослідження є процеси функціонування морської транспортної галузі України в умовах міжнародної системи морських перевезень.

Предметом дослідження є організаційно-економічні аспекти підвищення ефективності діяльності морських транспортних підприємств України на прикладі «TOPRAK SHIPPING LTD» в контексті міжнародної конкуренції та інтеграції у глобальні логістичні ланцюги.

Методи дослідження. Для досягнення мети та виконання завдань кваліфікаційної роботи було використано такі методи дослідження: методи індукції та дедукції – для обґрунтування теоретичних підходів до розуміння морського транспорту як економічної категорії в умовах глобалізації; системний підхід – для комплексного аналізу функціонування морського транспорту України в міжнародній системі перевезень; економіко-статистичний аналіз – для оцінки фінансово-економічних показників діяльності «TOPRAK SHIPPING LTD»; SWOT-аналіз – для визначення стратегічного потенціалу компанії в умовах міжнародної конкуренції; експертно-аналітичний метод – для формулювання практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності діяльності підприємства; графічний метод – для наочного представлення ключових результатів аналізу.

Структура роботи. Виходячи з мети і задач дослідження, структура роботи включає три розділи.

Перший розділ присвячено вивченню теоретичних засад функціонування морської транспортної галузі у міжнародній системі морських перевезень. Досліджено сутність, структуру та функції морського транспорту в системі міжнародних перевезень. Узагальнено теоретичні підходи до класифікації та аналізу факторів впливу на розвиток морської транспортної галузі. Вивчено історичні передумови, сучасні тенденції та проблеми розвитку морських перевезень у міжнародному бізнесі.

Другий розділ присвячено аналізу діяльності морської транспортної компанії «TOPRAK SHIPPING LTD» у системі міжнародних перевезень. Надано загальну характеристику компанії «TOPRAK SHIPPING LTD» та її місце на ринку міжнародних морських перевезень. Проаналізовано зовнішньоекономічну діяльність компанії: напрямки, обсяги, партнери. Оцінено ефективність логістичних, управлінських та організаційних рішень у сфері міжнародного морського транспортування.

Третій розділ присвячено шляхам підвищення ефективності діяльності морських транспортних підприємств України у міжнародній системі перевезень. Запропоновано напрями вдосконалення діяльності «TOPRAK SHIPPING LTD» в умовах міжнародної конкуренції. Надано рекомендації щодо оптимізації інтеграції морської транспортної галузі України у світову систему морських перевезень.

Характеристика суб'єкту дослідження. Компанія «TOPRAK SHIPPING LTD» заснована у 2005 році як приватна судноплавна компанія з міжнародною реєстрацією. Юридична адреса компанії – 80 Broad Street, Monrovia, Liberia – свідчить про використання моделі «відкритого реєстру» (open registry). Компанія «TOPRAK SHIPPING LTD» зареєстрована як Private Limited Liability Company (Приватна компанія з обмеженою відповідальністю) відповідно до комерційного права Республіки Ліберія. Станом на 2025 рік «TOPRAK SHIPPING LTD» володіє або управляє парком з понад 10 суден класу MR (Medium Range Tankers).

Огляд джерел, що використані в роботі. У процесі дослідження було опрацьовано комплекс національних та міжнародних нормативно-правових актів, аналітичних звітів, наукових публікацій і статистичних матеріалів, що стосуються функціонування та розвитку морського транспорту України в умовах міжнародної інтеграції.

Особливу увагу приділено огляду стратегічних документів та ініціатив міжнародних організацій, таких як UNCTAD, World Bank, United Nations Global Compact, а також міжнародних конвенцій, зокрема Конвенції ООН з морського права (UNCLOS). У роботі використано щорічні огляди Review of Maritime Transport (2021, 2023), аналітичні матеріали про сталий розвиток вантажних перевезень, автоматизацію портів і оцінку пошкоджень портової інфраструктури в Україні.

Важливе джерело фактичної інформації становлять звіти Міністерства розвитку громад, територій та інфраструктури України, Морського агентства України, Державної служби морського та річкового транспорту, які містять поточні дані щодо вантажопотоків, цифровізації портів, стану українських портів на Дунаї, а також програми реформування морського управління. Статистичні матеріали також отримано з офіційних сайтів Державної митної служби України та експертних аналітичних платформ.

Наукову основу дослідження становлять праці українських дослідників (А.О. Гуторов, І.Ю. Герасименко, Т.В. Кривко, О.М. Коваленко, С.І. Рейзвих, А.О. Словачевський, Н.Ф. Струк та ін.), які висвітлюють теоретико-методологічні аспекти функціонування морського транспорту, його роль у міжнародній торгівлі, логістиці та зовнішньоекономічних зв'язках України.

Також у роботі використано профільні монографії, навчальні посібники, аналітичні записки, матеріали галузевих порталів і асоціацій (наприклад, «Українська асоціація морських агентів», портал ports.ua), що відображають практичний досвід, сучасні виклики та тенденції трансформації морських перевезень в Україні.